

”Siirtymävaihe sosialismista markkinatalouteen oli hyvin raskas.”

Kuusinen? Hän taisi olla joku kommunisti”, autonkuljettaja **Simeon Smirnoff** sanoo kurvatessaan nelivetomaasturillaan mahtavan betonipatsaan ohi kohti Petroskoin keskustaa.

Smirnoff ei tunne **Otto Wille Kuusista**, vaikka patsas seisoo kunniapaikalla kaupungintalon edustalla Äänisjärven rannassa. Hän on muuttanut Petroskoihin Novgorodista, eikä siellä puhuttu Suomen kommunistisen puolueen perustajasta ja **Stalinin** oikeasta kädestä, joka toimi Karjalan tasavallan presidenttinä ja haudattiin Kremlin muuriin muiden Neuvostoliiton suurmiesten rinnalle.

Kuusisen patsasta kutsutaan Petroskoissa kalavahdiksi, koska se tuijottaa kauas järven selälle ja vartioi, ettei kukaan laske verkkojaan ilman lupaa.

Nykypetroskoilaisille **Otto Wille Kuusinen** on täysin yhdentekevä henkilö, sillä kaupunki vannoo saman kapitalismin nimiin kuin koko Venäjä. Esimerkiksi **Oleg Šeremetjev** on paljon Kuusista suurempi sankari. Hän

on varakas liikemies, joka pyörittää Karjalassa monenlaisia tuottoisia bisneksiä.

Putinin linjoilla

Tapaan Šeremetjevin illansuussa Stroyinvestles-yhtiön pääkonttorissa Petroskoin keskustassa. Šeremetjev haluaa kumota harhakäsitykset Karjalan takapajuisuudesta. Hänen mielestään Karjalaa on turha verrata Pietariin tai Baltian maihin, koska lähtökohdat ovat niin toisenlaiset.

”Siirtymävaihe sosialismista markkinatalouteen oli täällä hyvin raskas. Mutta nyt tilanne on kohentumassa. Karjala elää vahvaa talousbuumia”, Šeremetjev sanoo.

Hänen yritysyryppääseensä kuuluu kahdeksan yhtiötä – kiinteistöjä, hotelleja, ravintoloita, matkatoimisto ja kylpylä, jonka hän tuo kiinnostavan myös suomalaisia.

Šeremetjev on presidentti **Vladimir Putinin** miehiä. Hän edustaa Karjalan paikallisparlamentissa Putinia tukevaa valtapuoluetta, Yhdistynyttä Venäjää, joka sai täällä viime vaaleissa noin kolmanneksen äänistä.

”Meillä on nyt tehokas lainsäädäntö ja jopa parempi verojärjestelmä kuin Suomessa.

■ **Jääpuikot talojen räystäällä paljastavat, että suuri osa lämmöstä menee harakoille heikon eristyksen vuoksi.**

Harmaa talous on saatu kuriin, sillä kenenkään ei kannata enää kiertää veroja”, hän väittää.

Karjalan talous lepää perinteisesti metsäteollisuuden varassa, mutta Šeremetjev vannoo matkailun mahdollisuuksiin. Hän uskoo, että Karjalan luonto ja nähtävyydet kiinnostavat myös suomalaisia, kunhan hotellit ja liikenne yhteydet saadaan tarpeeksi hyvälle tasolle.

”Karjalassa on paljon nähtävää, kuten Kizin museosaari, Valamon luostari, Martzialnijen kylpylä ja Kivazin putoukset.”

”Karjala on okei”

Kävelykierron Petroskoin keskustassa vahvistaa, ettei Šeremetjev puhu palturia. Kaupunki elää nousukautta, se on selvästi siistimmässä kunnossa kuin vaikkapa Viipuri. Taloja on kunnostettu, ja Leninin valtakadun ravintolat ovat täynnä hyvinvoivan oloisia ihmisiä.

”Petroskoi on okei”, vakuuttaa kolmi- ▶

■ Vladimir, Jevgeni ja Aleksandr keskustelevat Leninin valtakadun baarissa Karjalan tulevaisuudesta.

kymppinen Oleg Vološnik nauttiessaan iltapalaa meriaiheisessa Kivaz-ravintolassa.

Vološnik muutti Petroskoihin Ukrainasta työn perässä, hän on Itämerellä liikennöivän venäläisen varustamon palveluksessa. Hän viihtyy vuosi vuodelta paremmin, sillä vahva talouskehitys on avannut uusia näköaloja.

”Karjalaan on tullut Ikea ja muita ulkomaisia yhtiöitä. Ne ovat tuoneet rahaa ja työtä”, hän sanoo.

”Vielä viime vuosikymmenellä kaikki halusivat lähteä täältä Pietariin tai Moskovaan, mutta nyt siihen ei ole enää tarvetta.”

Myös parikymppiset kaverukset Jevgeni ja Vladimir vaikuttavat tyytyväisiltä. He istuvat iltaa Leninin valtakadulla kahvilassa, jonka ikkunassa on suuri John Lennoinin valokuva. Seiniä koristavat Neuvostoliiton takavuosien jalkapallo- ja jääkiekkomaajoukkueet sekä Leonid Brežnevin nuoruuden kuva.

Vladimir kertoo työskentelevänsä japanilaisessa sushi-ravintolassa. Hän uskoo, että matkailu synnyttää Karjalaan lähivuosina paljon uusia työpaikkoja.

”On mukavaa, että täällä käy entistä enemmän turisteja. He ovat yleensä hyvin ystävällisiä. Myös me haluamme positiivista mieltä kaikille”, hän vakuuttaa.

Viereisessä pöydässä istuva vanhempi herasmies kuuntelee nuorukaisten puheita. Hän esittäytyy Aleksandriksi ja liittyy keskusteluun. Hän on kotoisin Pietarissa ja vain väliaikaisesti Petroskoissa projektihommissa.

”Olen samaa mieltä”, Aleksandr sanoo. ”Karjala kehittyi askel askeleelta, tänne tulee koko ajan uusia yrityksiä. Karjala nousee pian eurooppalaiselle tasolle!”

Ja uusia yrityksiä myös tarvitaan, sillä perinteinen teollisuus voi huonosti. Petroskoin karjalainen nimi tarkoittaa Pietarin tehdasta, joka valmisti aikoinaan tykkejä ja kivääreitä.

tä. Nyt tehtaalla tehdään traktoreita, mutta ne ovat vanhanaikaisia, eivätkä käy kaupaksi maailmalla.

”Räkänokallakin on kännykkä”

Petroskoi on Karjalan ainoa yliopistokaupunki ja merkittävin kulttuurikeskus. Kaupunki liitettiin jatkosodan alussa lähes kolmeksi vuodeksi Suomeen ja ristittiin Äänislinnaksi. Sodan jälkeen siitä tuli taas venäläinen Petrozavodsk, jonne virtasi väkeä kaikkialta Neuvostoliitosta.

Petroskoin kaduilla näkee silti edelleen joitain suomenkielisiä kylttejä, kuten ”Ruokatavaraa” ja ”Apteekki”. Muutaman tuhat ihmisen suomalaisyhteisö on pystynyt säilyttämään kieltensä ja kulttuurinsa.

Leninin valtakadulta risteävällä Gertsenala eli Hertseninkadulla asuva Mullosen perhe puhuu kotioloissa edelleen suomea. Kolmen huoneen ja keittiön kerrostaloasunto on hieman ahdas, sillä talouteen kuulu kolme sukupolvea: isovanhemmat Juho ja Anna-Maria, heidän tyttärensä Irma sekä tämän poika Toni, 14. Isovanhemmat ovat eläkkeellä, Irma työskentelee tutkimusjohtajana Venäjän tiedekatemiassa.

Mullosten mukaan 1990-luku oli Karjalassa synkkää aikaa. Suuri osa väestöstä jäi työttömäksi, kun sosialismin rakenteita purettiin. Hinnat kohosivat, eikä palkkoja maksettu ajoissa.

”Elämä tuntui epävarmalta sen jälkeen kun Toni syntyi. Olin todella huolissani, täältä ei saanut aina edes ruokaa”, Irma Mullonen muistelee.

Mutta nyt tilanne on paljon parempi.

”Kaupoissa on ruokaa, palkat ovat kohonneet ja ne myös maksetaan ajallaan. Karjalassa on nykyisin varsin toiveikas ilmapiiri”, Irma Mullonen sanoo.

”Ja jokaisella räkänokallakin on oma kännykkä”, hänen äitinsä lisää ja viittaa tietokoneen ääressä istuvan Tonin suuntaan.

Juho ja Anna-Maria Mullonen ovat koke-

”Kaupoissa on ruokaa

neet kovia historian pyörteissä, kuten heidän ikäpolvensa inkeriläisväestö yleensäkin.

Juho Mullonen on kotoisin Hatsinasta Inkerinmaalta. Kaupunki tyhjennettiin sakslaiten hyökätessä 1943. Juho siirrettiin Hangon kautta Keuruun karanteenileirille ja sieltä Suolahteen. Lopulta hänet komennettiin Viipuriin, josta hän päätyi Novgorodin kautta Petroskoihin.

Mulloset menivät naimisiin 1955. Muutto Suomeen ei ole kiinnostanut missään vaiheessa, sillä Petroskoista on tullut heidän kotinsa. Tytär Irma sanoo tosin pohtineensa asiaa hetken 1990-luvussa, kun inkeriläisten muuttoaalto alkoi.

”Tulin kuitenkin siihen tulokseen, että minun on parempi pysyä täällä. Suomessa oli-

Palkat ovat kohonneet ja ne myös maksetaan ajallaan.”

sin aina jonkinlainen ryssä. Enkä saisi sieltä ikinä yhtä hyvää työpaikkaa kuin täältä”, hän sanoo.

Kostamus ja Kontupohja

Hertseninkadulta on kilometrin kävelymatka Karjalan parlamenttiin, joka määrittää suuntaviivat tasavallan kehitykselle. Parlamentin puhemies **Nikolai Levin** kehaisee, että Karjalan talous kasvaa tällä hetkellä hurjaa yhdeksän prosentin vuosivauhtia eli selvästi nopeammin kuin Venäjällä keskimäärin.

”Karjalan teollisuustuotanto on kasvanut neljän viime vuoden ajan keskimäärin 35 prosenttia vuodessa. Me elämme hyvin dynaamisen kasvun vaihetta. Karjalalla on edessään loistava tulevaisuus!”

Levin edustaa liikemies Šeremetjevin tavoin Putinin Yhdistynyttä Venäjää. Hän korostaa, että talouskasvu on ollut viime vuosina vahvaa myös suomalaisten aikoinaan rakentamassa Kostamuksessa sekä Kontupohjassa, joka nousi syksyllä kansainväliseen julkisuuteen verisen rotukahakan takia.

Karjala joutuu kuitenkin ponnistamaan jaloilleen vaikeasta tilanteesta. Alue kuului neuvostoaikoina paperiteollisuuden keskukseen, mutta Neuvostoliiton hajottua siitä tuli Venäjän unohdettua periferiaa. Metsäteollisuuden kilpailuasema heikkeni pitkien kuljetusmatkojen takia. Myös kaivos- ja konepajateollisuus kärsivät investointien puutteesta.

Vaikea ilmasto aiheuttaa ylimääräisiä on-

gelmia, sillä energiasta on pulaa etenkin talvisin. Ja osa lämmöstä menee edelleen harakoille, sillä vanhat rakennukset ovat usein huonosti tiivistettyjä.

Levinin mukaan Karjalan ongelmia ymmärretään nykyisin varsin hyvin Moskovassa. Se näkyy myös siinä, että tasavallan budjetti on kaksinkertaistunut neljässä vuodessa 14,8 miljardiin ruplaan eli noin 435 miljoonaan euroon.

Rahoilla on peruskorjattu sairaaloita ja kouluja sekä parannettu tie- ja sähköverkkoa. Samalla on yritetty varmistaa, ettei lämmitysjärjestelmä romahda, kuten talvella 2003, jolloin Karjala jäättyi ja ihmisiä jouduttiin siirtämään hätämajoitukseen.

”Olemme todella panostaneet tähän ►

asiaan. Viime talvena meillä ei ollut enää minkäänlaisia vaikeuksia”, Levin sanoo.

Hän toivoo, että Karjalaan saataisiin lisää ulkomaisia investointeja. Niitä tarvitaan myös metsäteollisuuteen. Karjalan kannalta on huono asia, että suuri osa puusta myydään nyt Suomeen jalostamattomana tukkipuuna.

Maaseudulla juopotellaan

Silti Karjalassa on edelleen pahoja sosiaalisia ongelmia. Sen huomaa parhaiten kasvukeskusten ulkopuolella, Sortavalassa ja Vienan Karjalassa sekä maaseudulla, jossa eletään monin paikoin vielä kurjemmin kuin 1990-luvulla. Kylät autioituvat, kun työttömyys ajaa nuoret kasvukeskuksiin.

Mutta jonkinlainen toiveikkuus on heräämässä maaseudullakin. Esimerkiksi Petroskoin länsipuolisiin karjalaiskyläihin nousee koko ajan uutta omakotiasutusta.

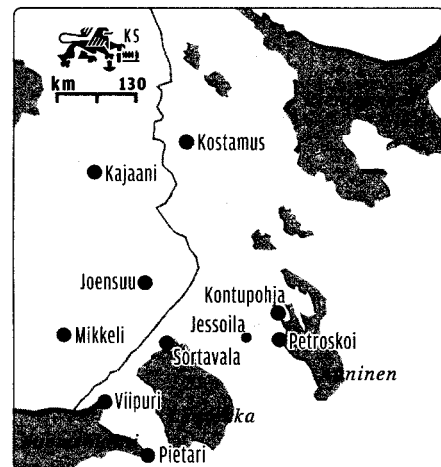
■ ”Kalavahti” Otto Wille Kuusinen katsoo tarkkana Äänisen selälle.

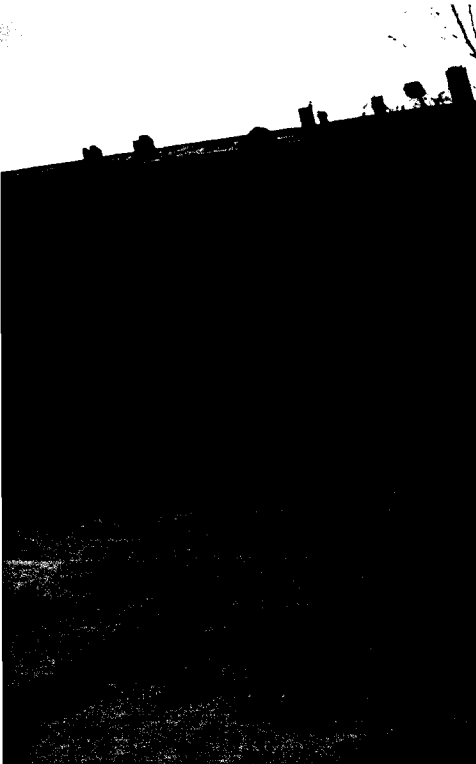
Eläkkeellä oleva hammaslääkäri **Olga Volkova** elää miehensä **Nikolai Volkovin** ja poikansa **Dmitrin** kanssa uudessa punaisessa puutalossa Jessoilan kylässä Säämäjärven rannassa. Hän kertoo asuneensa täällä koko ikänsä, lähes 60 vuotta.

”Elämä on muuttunut paljon helpommaksi, kun saimme uuden talon valmiiksi kuusi vuotta sitten”, Volkova sanoo.

Hän muistuttaa samaan hengenvetoon, että kylällä riittää ongelmia. Säämäjärven kalakanta on ehtynyt, eikä nuorille miehille tahdo löytyä töitä.

”Niillä menee hyvin, joilla on työpaikka. Mutta työttömät miehet juopottelevat ihan samalla tavalla kuin ennenkin.” **SK**

Karjalan tasavalta

- ▶ asukkaita 716 000
- ▶ pääkaupunki Petroskoi (Petrozavodsk), asukkaita 265 000
- ▶ muut kasvukeskukset: Kontupohja ja Kostamus
- ▶ virallinen työttömyys 2,9 %
- ▶ 73 % venäläisiä, 11 % karjalaisia, 7 % valkovenäläisiä, 3,6 % ukrainalaisia, 2,3 % suomalaisia
- ▶ pinta-ala 172 400 km² (Suomi 338 000 km²)

”Kontupohjasta otetaan opiksi”

Kuvernööri Sergei Katanandov lupaa, että Kontupohjan viime syksyiset rotumellakat tutkitaan huolella.

▶ **Sergei Katanandov, 51, on johtanut Karjalan tasavaltaa kahdeksan vuotta, ja viime aikojen myönteinen kehitys on luettu paljolti hänen ansiokseen. Katanandov korostaa kuitenkin, että paljon työtä on vielä edessä.**

”Talous on kasvanut kovaa vauhtia jo kuusi vuotta, mutta se ei ole riittänyt ratkaisemaan sosiaalisia ongelmia. Monet ihmiset ovat edelleen hyvin köyhiä. Sen vuoksi etsimme avuksemme uusia yhteistyökumppaneita”, hän sanoo työhuoneessaan Karjalan hallitustalossa.

Katanandovin hallitus on laatinut vuoteen 2012 ulottuvan kehityssuunnitelman, jonka toteutuminen edellyttää 10-12 prosentin vuotuista talouskasvua.

”Yritämme kohottaa metsäteollisuuden jalostusastetta. Kontupohjan paperitehdasta uudistetaan ja tänne on tullut myös joitakin uusia yrityksiä. Yritämme kehittää myös rakennusteollisuutta, kairostoimintaa ja matkailua”, Katanandov luettelee.

Katanandov on tyytyväinen, koska Karjala on saanut viime vuosina yhä enemmän ulkomaisia investointeja. Ikea on löytänyt Kostamukseen, ja Stora Enso on rakentanut sahan Pitkärantaan. Hän toivoo, että vastaavia hankkeita syntyisi myös muille paikkakunnille.

”Olemme käyneet joitakin keskusteluja myös UPM-Kymmene kanssa”, hän paljastaa.

Kontupohjan opetukset

Kuvernööri Katanandov on valtuutuspuolue Yhdistyneen Venäjän miehiä. Hän joutui syksyllä pahasti tulijäljelle Kontupohjassa puhjenneiden rotumellakoiden jälkeen.

Mellakat saivat alkunsa kahden venäläismiehen murhaan johtaneesta kapakkatappelusta ja paisuivat nopeasti Kontupohjan venäläisväestön ja Kaukasukselta tulleiden siirtolaisten väliseksi konfliktiksi.

Presidentti **Vladimir Putin** arvosteli Katanandovia voimakkaasti, koska hän lähti kriisin jälkeen kaikessa rauhassa lomalle Portugaliin. Katanandov pyysi anteeksi ja säilytti paikkansa.

Katanandovin mukaan Kontupohjan tilanne on nyt rauhoittunut. ”Tapahtumista on tehty tarkat tutkimukset. Ne on saatu päätökseen ja oikeudenkäynti on alkamassa”, hän sanoo.

Katanandov näkee Kontupohjan räjähdysten taustalla monia syitä. Rikollisten välinen yhteenotto johti kansallisuuskiistoihin, ja tilanne karkasi käsistä miliisin välinpitämättömyyden takia.

Hänen mielestään miliisin olisi pitänyt tyrehtyttää tappelu alkuunsa, mutta se tyytyi seuraamaan tilannetta vierestä.

”Kontupohjan miliisin päällikkö on saanut potkut, samoin syyttäjät, turvallisuuspalvelun päällikkö sekä kaksi Karjalan hallituksen ministeriä. Myös Kontupohjan kaupunginjohtaja on eronnut”, Katanandov kertoo.

Hänen mukaansa mellakoita lietsottiin ulkoa. Kontupohjassa oli Moskovasta ja Pietarista tulleita nationalististen ääriliikkeiden edustajia, jotka villitsivät ihmisiä hyökkäämään Kaukasukselta muuttaneita siirtolaisia vastaan.

”17 tšetseeniperhettä pakeni sen jälkeen Kontupohjasta. 16 perhettä on nyt palannut takaisin. Yhden perheen kohtalosta emme tiedä mitään, ehkä he palasivat Tšetšeniaan.” ■